

Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta

2019/2207(INI)

12.10.2020

LAUSUNTO

perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnalta

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

eurooppalaisen pidätysmääräyksen ja jäsenvaltioiden välisten
luovuttamismenettelyjen täytäntöönpanosta
(2019/2207(INI))

Valmistelija: Paulo Rangel

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

- A. toteaa, että eurooppalainen pidätysmääräys on yhteydessä unionin kansalaisuuteen ja siten tulosta vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen perustuvasta henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta; ottaa huomioon, että sen tehokkaan toiminnan ehdottomana edellytyksenä on jäsenvaltioiden keskinäinen luottamus ja sen taustalla vaikuttaa Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa (SEU) ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettujen perusoikeuksien yleinen kunnioittaminen;
- B. toteaa, että keskinäistä luottamusta on viime vuosina heikentänyt huoli kansallisten oikeusviranomaisten riippumattomuuden puutteesta ja pidätysoloista joissakin jäsenvaltioissa;
- C. toteaa, että Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset ovat antaneet ja panneet täytäntöön huomattavan määrän eurooppalaisia pidätysmääräyksiä; panee merkille, että EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevaa suhdetta koskevassa poliittisessa julistuksessa todetaan, että Yhdistynyt kuningaskunta ja EU huolehtivat ”kattavasta, tiiviistä, tasapainoisesta ja vastavuoroisesta lainvalvontaa koskevasta ja rikosoikeudellisesta yhteistyöstä”;
- D. toteaa, että EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen rikosoikeudellisen yhteistyön uusista järjestelyistä neuvotellaan edelleen;
- E. toteaa, että Yhdistyneen kuningaskunnan EU:sta eroamisen myötä SEU:n pöytäkirjassa N:o 36 olevan 10 artiklan 4 ja 5 kohta vanhentuvat;
 1. muistuttaa, että eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehty puitepäätos, jolla otettiin käyttöön yksi vanhimmista rikosoikeuden alan vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuvista välineistä, on onnistunut oikeudellisen yhteistyön väline, joka on huomattavasti yksinkertaistanut ja nopeuttanut EU:n jäsenvaltioiden välisiä luovuttamismenettelyjä verrattuna eri lainkäyttöalueiden välisiin rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeviin perinteisiin yhteistyöjärjestelmiin;
 2. toteaa, että puitepäätos on vapauden, turvallisuuden ja oikeuden eurooppalaisen alueen kulmakivi ja että sen asianmukainen täytäntöönpano on keskeisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa lainvalvontaviranomaisten sujuva yhteistyö;
 3. toteaa, että puitepäätoksen täytäntöönpano on pannut monien jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmät koetukselle, varsinkin kun on kyse niiden omien kansalaisten luovuttamisesta rikoksen johdosta; toteaa puitepäätoksen paljastaneen suuria kansallisia eroja aineellisessa rikosoikeudessa ja rikosprosessioikeudessa;
 4. katsoo, että rikollisuuden, muun muassa korruption, ihmiskaupan, kyberrikollisuuden, ympäristörikosten ja sukupuoleen perustuvan väkivallan, lisääntymisen rajatylittävien vaikutusten vuoksi on entistäkin tärkeämpää, että jäsenvaltiot kunnioittavat

oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia erityisesti prosessuaalisten oikeuksien osalta;

5. korostaa, että oikeus- ja sisäasioiden alan siirtymätoimenpiteiden tosiasiallinen päätyminen SEU:n pöytäkirjassa N:o 36 olevan VII osaston mukaisesti lisää jäsenvaltioiden vastuuta pidättyä SEU:n 4 artiklan 3 kohdassa määrätyn vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti kaikista toimenpiteistä, jotka vaarantaisivat unionin tavoitteiden saavuttamisen, SEU:n 3 artiklassa määrättyt tavoitteet mukaan lukien;
6. toteaa, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano ei ole vieläkään täysimittaista jäsenvaltioiden välisen luottamuksen puutteen vuoksi; tähdentää, että on jäsenvaltioiden vastuulla varmistaa vankka keskinäinen luottamus, joka perustuu niiden velvollisuuteen noudattaa perussopimuksia, perusoikeuskirjaa ja EU:n lainsäädäntöä sekä siihen, että niiden toimielimet noudattavat EU:n arvoja, oikeusvaltioperiaate ja perusoikeudet mukaan lukien (SEU:n 2 ja 6 artikla);
7. korostaa, että eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan järjestelmän perustana oleva vastavuoroisen tunnustamisen periaate tukeutuu siihen, että jäsenvaltiot luottavat kansallisten oikeusjärjestelmiensä kykyyn taata vastaava ja tehokas suoja EU:n tasolla ja erityisesti perusoikeuskirjassa tunnustetuille perusoikeuksille;
8. tähdentää siksi, että jäsenvaltioiden velvollisuutena on varmistaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen osalta prosessuaalisten ja perusoikeuksien korkeatasoinen suoja ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen sekä oikeuslaitoksensa riippumattomuus tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi; panee merkille merkittävän kehityksen Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, jossa vahvistettiin kyseiset periaatteet;
9. korostaa, että demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n mekanismin perustaminen vahvistaa osaltaan jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta ja tehostaa siten myös vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen toimintaa;
10. toteaa, että se, että jokin jäsenvaltio loukkaa SEU:n 2 artiklassa vahvistettuja EU:n arvoja, vaarantaa eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen soveltamisen heikentämällä tätä luottamusta; huomauttaakin, että näiden arvojen kunnioittaminen olisi varmistettava ottamalla käyttöön kaikki saatavilla olevat seuranta- ja korjausmekanismit;
11. panee tältä osin merkille komission heinäkuussa 2019 julkistaman aloitteen oikeusvaltioperiaatetta koskevasta tarkastelukierroksesta ja 30. syyskuuta 2020 annetun ensimmäisen vuotuisen oikeusvaltiokertomuksen, joka kattaa kaikki jäsenvaltiot;
12. katsoo, että eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen soveltamista olisi analysoitava tällaisen mekanismin perustamisen valossa; kehottaa komissiota päivittämään ”Käsikirjan eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta ja täytäntöönpanosta”, jotta voidaan ottaa huomioon tätä asiaa koskevan oikeuskäytännön merkittävä kehitys;
13. katsoo, että tarvitaan lisää monialaisia toimenpiteitä, jotta voidaan lisätä keskinäistä luottamusta kansallisiin rikosoikeusjärjestelmiin ja siten tehostaa oikeudellista yhteistyötä;

14. korostaa tässä yhteydessä virastojen, kuten EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön viraston (Eurojust), ja aloitteiden, kuten eurooppalaista pidätysmääräystä käsittelevän koordinoitiryhmän äskettäisen perustamisen, tärkeää roolia keskinäisen luottamuksen lisäämisessä;
15. muistuttaa, että on tärkeää varmistaa, että kaikille eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena oleville henkilöille taataan heidän prosessuaaliset oikeutensa, mukaan lukien oikeus saada tietoa menettelyistä, oikeus oikeudelliseen neuvontaan ja edustukseen, oikeus saada oikeusapua sekä oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin;
16. korostaa, että kun menettelyvaatimukset täyttyvät puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdassa lueteltujen rikosten osalta, vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta olisi sovellettava kaikilta osin ja kaikkia poikkeuksia olisi tulkittava suppeasti, arvioimatta syytteen sisältöä;
17. korostaa, että puitepäätöksen soveltamista on vielä parannettava ja että tämän olisi koskettava seuraavien täytäntöönpanoa: epäiltyjen henkilöiden prosessuaaliset oikeudet, takeet vankilaoloja koskevien vähimmäisvaatimusten noudattamisesta, ne bis in idem -periaate sekä pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevat säännöt, kun eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena oleva henkilö on alaikäinen eikä häntä voida ikänsä takia pitää rikosoikeudellisesti vastuullisena pidätysmääräyksen perusteena olevista teoista täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan;
18. muistuttaa, että puitepäätös hyväksyttiin hallitustenvälisen yhteistyön menetelmällä, joka oli käytössä aiemmassa, poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa koskeneessa kolmannessa pilarissa; katsoo, että olisi hyödyllistä sisällyttää puitepäätös täysimääräisesti Lissabonin sopimuksen piiriin SEUT:n 288 artiklassa tarkoitettuna asetuksena ja menetellä SEU:n pöytäkirjassa N:o 36 olevan 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti, jolloin Euroopan parlamentti voisi toimia toisena lainsäätäjänä;
19. on vakuuttunut, että puitepäätöksen tuominen Lissabonin sopimuksen piiriin tuottaisi merkittävää hyötyä demokraattisen legitiimiyden, oikeusvarmuuden ja avoimuuden kannalta, lisäksi johdonmukaisuutta tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyjen muiden rikosoikeudellisten välineiden kanssa ja mahdollistaisi ”oikeusviranomaisen” selventämisen EU:n oikeuden itsenäisenä käsitteenä; katsoo, että tässä prosessissa olisi muun muassa säädettävä pidätysmääräyksen antaneen viranomaisen velvollisuudesta tehdä johdonmukaisesti oikeasuhteisuustarkastus, vahvistettava nimenomaiset perusteet henkilön luovuttamisesta kieltäytymiselle SEU:n 6 artiklan ja perusoikeuskirjan mukaisesti ja säädettävä jäsenvaltioiden nimenomaisesta velvollisuudesta ilmoittaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta ja täytäntöönpanosta sekä lisättävä komission täytäntöönpanovaltuuksia; muistuttaa kuitenkin, että tätä sisällyttämistä ei pitäisi tehdä nykyisen oikeudellisen kehyksen soveltamisen pikaisen parantamisen kustannuksella;
20. ehdottaakin, että parlamentti järjestää kuluvalle vaalikaudella säännöllisiä kuulemisia jäsenvaltioiden ja Eurojustin kanssa, jotta voidaan lisätä vuoropuhelua ja avoimuutta eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen soveltamisen osalta;
21. kannattaa puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdassa olevan rikosten luettelon tarkistamista sen soveltamisesta saatujen kokemusten mukaisesti;

22. korostaa, että perusoikeuskirja on primaarioikeuden lähteenä aina ensisijainen mihin tahansa eurooppalaista pidätysmääräystä koskevaan sekundaarilainsäädäntöön nähden; vaatii, että kuten perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa todetaan, jäsenvaltiot ja siten myös niiden tuomioistuimet noudattavat perusoikeuskirjaa unionin oikeutta soveltaessaan eli myös silloin, kun pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen ja täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen soveltavat kansallisia säännöksiä, jotka on annettu puitepäätoksen saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä; katsoo siksi, että automaattinen luovuttaminen ei tule kysymykseen, kuten unionin tuomioistuin on todennut tuomiossaan asiassa Aranyosi (asia C-404/15); korostaa, että tuomioistuinvalvontaa tarvitaan aina muun muassa varmistamaan, että päätös on ollut lainmukainen, että viranomainen on ollut toimivaltainen ja että perusoikeuksia on kunnioitettu; toteaa, että kun täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaisella on tiedossaan seikkoja, jotka viittaavat todelliseen vaaraan siitä, että perusoikeuksia loukataan pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa, kyseisellä oikeusviranomaisella on velvollisuus arvioida tämän vaaran olemassaoloa, kun se päättää henkilön luovuttamisesta pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion viranomaisille;
23. panee merkille, että Yhdistyneen kuningaskunnan ero EU:sta antaa mahdollisuuden rikosoikeudellisen säännösten lähentämiseen; muistuttaa, että EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevaa suhdetta koskevassa poliittisessa julistuksessa todetaan, että Yhdistynyt kuningaskunta ja EU huolehtivat ”kattavasta, tiiviistä, tasapainoisesta ja vastavuoroisesta lainvalvontaa koskevasta ja rikosoikeudellisesta yhteistyöstä”;
24. huomauttaa, että jos EU ja Yhdistynyt kuningaskunta eivät saa siirtymäkauden loppuun mennessä aikaan rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaa uutta sopimusta osana yleistä kumppanuussopimusta, osapuolten on alettava uudelleen soveltaa vuonna 1957 tehtyä Euroopan neuvoston yleissopimusta rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta, mikä merkitsee paljon hitaampia, luonteeltaan poliittisia ja diplomaattisia eikä niinkään teknisiä menettelyjä;
25. painottaa, ettei EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä voida tehdä rikosoikeudellista yhteistyötä koskevaa sopimusta ilman, että ne sitoutuvat perusoikeuksiin, mukaan lukien se, että Yhdistynyt kuningaskunta jatkossakin noudattaa Euroopan ihmisoikeussopimusta ja panee sen täytäntöön ja kunnioittaa ne bis in idem -periaatetta ja prosessuaalisia oikeuksia, ja että unionin tuomioistuimella on rooli tässä asiassa.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	12.10.2020
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 23 -: 5 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Gerolf Annemans, Gabriele Bischoff, Damian Boeselager, Geert Bourgeois, Fabio Massimo Castaldo, Leila Chaibi, Włodzimierz Cimoszewicz, Gwendoline Delbos-Corfield, Pascal Durand, Daniel Freund, Charles Goerens, Esteban González Pons, Sandro Gozi, Brice Hortefeux, Laura Huhtasaari, Giuliano Pisapia, Paulo Rangel, Antonio Maria Rinaldi, Domènec Ruiz Devesa, Helmut Scholz, Antonio Tajani, László Trócsányi, Mihai Tudose, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Jorge Buxadé Villalba, Sophia in 't Veld, Miapetra Kumpula-Natri

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

23	+
GUE/NGL	Leila Chaibi, Helmut Scholz
NI	Fabio Massimo Castaldo
PPE	Esteban González Pons, Brice Hortefeux, Paulo Rangel, Antonio Tajani, László Trócsányi, Loránt Vincze, Rainer Wieland
RENEW	Pascal Durand, Charles Goerens, Sandro Gozi, Sophia in 't Veld
S&D	Gabriele Bischoff, Włodzimierz Cimoszewicz, Miapetra Kumpula Natri, Giuliano Pisapia, Domènec Ruiz Devesa, Mihai Tudose
VERTS/ALE	Damian Boeselager, Gwendoline Delbos Corfield, Daniel Freund

5	-
ECR	Geert Bourgeois, Jorge Buxadé Villalba
ID	Gerolf Annemans, Laura Huhtasaari, Antonio Maria Rinaldi

0	0